

*Katkılarından dolayı Kocaeli Büyükşehir Belediyesine
ve Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesine teşekkür ederiz.*

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No. | General Publication Number: 1814

FCR Sertifika No. | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Marka | Imprint: Fecr

Yayın No | Publication Number: 1073

Kitap Adı : Kur'ân-ı Kerîm'de Aile İçi İlişkiler

Book Title : Intra-Family Relations in the Holy Quran

ISBN : 978-625-8724-28-8

DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786258724288

Editörler | Editors:

Nagehan Malkoç | orcid.org/0000-0002-1332-6398

Tuğba Yılmaz | orcid.org/0000-0002-8029-5982

Merve Karademir | orcid.org/0000-0001-8095-0417

Yayın Türü: Kitap | Publication Type: Book - Editorial

Yayın Dili: Türkçe | Language: Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 264 (xvi + 248)

Yayın Tarihi | Publication Date: Aralık | December 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRAM2 - İslam: yaşam tarzı, etik ve aile sorunları | Islam: life and practice, ethical & family issues

BISAC: REL037050 - Din / İslam / Aile Yaşamı | Religion / Islam / Family & Relationships

THEMA: QRAM2 - İslam: yaşam tarzı, etik ve aile sorunları | Islam: life and practice, ethical & family issues

LC Classification: BP188.3 - İslam Ahlakı ve Aile İlişkileri | Islamic Ethics and Family Relationships

DEWEY: 297.5 - İslam'da Aile ve Ahlak | Social and ethical aspects of Islam

WoS Category: Din | Religion

WoS Citation Topics Meso: 6.2 - Din ve Toplum | Religion and Society

WoS Citation Topics Micro: 6.2.13 - Aile ve Din İlişkisi | Religion and Family Relationships

Scopus Subject Areas: 1211 - Din | Religious Studies

Atf Bilgisi | Cite as: Malkoç, Nagehan (ed) - Yılmaz, Tuğba (ed) - Karademir, Merve (ed). *Kur'ân-ı Kerîm'de Aile İçi İlişkiler*. Ankara: FCR Yayın Ltd.-Fecr, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Kitaptaki yazıların dil ve içerik açısından sorumluluğu yazarlara aittir.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Kur'ân-ı Kerîm'de Aile İçi İlişkiler

Editörler

Nagehan MALKOÇ | Tuğba YILMAZ | Merve KARADEMİR

Yazarlar

Murat SÜLÜN | Zeki TAN | Ahmet KÜÇÜK
Sevim GELGEÇ | Hatice ŞAHİN AYNUR | İdris CEBECİ
Kerim ÖZMEN | Zeynep CERAN | Banu GÜNER
Muhammet Fatih GENÇ | Elif Merve ERTÜRK

Ankara 2025

Editörler Hakkında | About the Editors

Dr. Nagehan MALKOÇ

1985 yılında Tokat'ta doğan Dr. Nagehan Malkoç, lisans eğitimini Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda; yüksek lisans ve doktora eğitimlerini Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri alanında tamamlamıştır. Sporculuk kariyerinde 192 kez milli forma giymiş; Türkiye ve Avrupa şampiyonlukları kazanmış, uzun yıllar milli takım kaptanlığı yapmıştır. Meslek yaşamında beden eğitimi öğretmenliği ve okul yöneticiliği görevlerinde bulunmuş; 2017 yılından bu yana Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde kadın, aile ve fiziksel aktivite odaklı projeler yürütmektedir. Halen Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Dairesi Başkanlığı görevini sürdürmektedir.

Dr. Nagehan Malkoç, born in Tokat in 1985, completed her undergraduate studies at Kocaeli University, School of Physical Education and Sports. She earned her Master's and Doctoral degrees in Health Sciences from Kocaeli University. During her athletic career, she represented the national team 192 times, winning multiple Turkish and European championships and serving as the national team captain for many years. In her professional career, she has worked as a physical education teacher and school administrator. Since 2017, she has been leading projects focused on women, family, and physical activity within the Kocaeli Metropolitan Municipality. She currently serves as the Head of the Women and Family Services Department at Kocaeli Metropolitan Municipality.

Tuğba YILMAZ

Lisans eğitimini Anadolu Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünde; yüksek lisans çalışmalarını Beykent Üniversitesi (İnsan Kaynakları ve Örgütsel Değişim) ile Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Rekreasyon programında tamamlamıştır. Rekreasyon alanındaki doktora derecesini Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nden almıştır. Mesleki yaşamına 2007 yılında Küçükçekmece Belediyesi'nde başlamış; 2018 yılından itibaren Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nde farklı kademelerde görev almış ve halen Kadın ve Aile Hizmetleri Şube Müdürü olarak

çalışmaktadır. Çalışmaları; fiziksel aktivite, rekreasyon, kadın sağlığı, beden algısı ve sosyal iyilik hâli alanlarında yoğunlaşmaktadır. Evli ve iki çocuk annesidir.

She completed her undergraduate degree in Public Administration at Anadolu University. She holds two Master's degrees: one in Human Resources and Organizational Change from Beykent University and another in Recreation from Sakarya University of Applied Sciences. She earned her PhD in Recreation from Sakarya University of Applied Sciences. Starting her professional career at Küçükçekmece Municipality in 2007, she has held various positions within the Kocaeli Metropolitan Municipality since 2018. She currently serves as the Branch Manager of Women and Family Services. Her research and work focus on physical activity, recreation, women's health, body image, and social well-being. She is married and has two children.

Merve KARADEMİR

İlköğretim ve lise eğitimini Giresun Alucra İlçesinde, lisans eğitimini Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tamamladı. (2012) Yüksek Lisansını Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Tefsir Bilim Dalı'nda "Kur'ân Meallerindeki Hatalar (Seçme Mealler Çerçevesinde)" başlıklı tez ile tamamladı. (2020) Doktora eğitiminde aynı enstitü ve bilim dalında devam etmektedir. 2018 yılından beri Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Tefsir Anabilim dalında Araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır. Evli ve bir çocuk annesidir.

She completed her primary and secondary education in the Alucra district of Giresun and graduated from the Faculty of Theology at Marmara University in 2012. She earned her Master's degree in 2020 from the Marmara University Institute of Social Sciences, Department of Basic Islamic Sciences (Tafsir), with a thesis titled "Errors in Quranic Translations (Within the Framework of Selected Translations)."

Currently, she is pursuing her doctoral studies at the same institute and department. Since 2018, she has been serving as a Research Assistant in the Department of Tafsir at the Kocaeli University Faculty of Theology. She is married and has one child.

Kitap Hakkında

Kur'ân-ı Kerîm'de Aile İçi İlişkiler

“Kur'ân-ı Kerîm'de Aile İçi İlişkiler” başlıklı eser, aile kurumunun temel dinamiklerini Kur'an ekseninde ele alan geniş kapsamlı bir akademik çalışmadır. Kitap, günümüzün hızla değişen sosyal yapısı içinde ailenin karşılaştığı riskleri ve bu risklere karşı Kur'ân'ın sunduğu evrensel rehberliği üç ana bölüm altında incelemektedir. 1. Toplum Düzeni İçerisinde Aile: Bu bölümde ailenin toplumsal yapıdaki vazgeçilmez yeri vurgulanmaktadır. Kur'an'da yer alan olumlu (Hz. İbrahim, Hz. Musa'nın ailesi gibi) ve olumsuz (Nuh ve Lût peygamberlerin eşleri, Ebu Leheb gibi) aile modelleri analiz edilerek, ideal bir aile yapısının inanç ve ahlak temelleri üzerinde nasıl yükselmesi gerektiği açıklanmaktadır. Ayrıca Cahiliye dönemi uygulamalarından biri olan ve kadını mağdur eden “zihâr” geleneğine karşı Kur'ân'ın getirdiği adaletli çözümler ele alınmaktadır. 2. Aile Bireyleri Arasındaki İlişkiler: Kitabın bu kısmında anne, baba ve çocuk rollerine odaklanılmaktadır. Kız evlat sahibi olmanın Cahiliye dönemindeki utanç algısından kurtarılarak ilahî bir “lütuf ve şeref” kaynağına dönüştürülmesi detaylandırılmaktadır. Annenin sabır, merhamet ve fedakârlık boyutları ile miras ve hukukî hakları da bu bölümde yer alan kritik konulardır. 3. Aile İçindeki Roller ve Eğitim: Son bölümde, aile içi nezaket kuralları, din eğitimi ve şiddetle mücadele konuları işlenmektedir. Hz. Lokmân'ın oğluna verdiği öğütler üzerinden bir eğitim modeli sunulurken, eşler arasındaki “kavvâm” ve “sekîne” kavramları günümüzün değişen baba ve anne rolleri bağlamında yeniden yorumlanmaktadır. Sonuç ve Mesaj Eserin temel tezi; ailenin sadece biyolojik bir birliklilik değil, sevgi (meveddet), merhamet (rahmet) ve adalet üzerine inşa edilmiş ahlakî bir kurum olduğudur. Kitap, modern dünyanın getirdiği dijitalleşme ve bireyselleşme gibi tehditlere karşı, Kur'ânî ilkelerin (istişare, ihsan, nezaket) aile bütünlüğünü korumada en güvenli liman olduğunu savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile; Meveddet; Rahmet; Adalet; Ebeveyn

About the Book

Intra-Family Relations in the Holy Quran

The work titled “Intra-Family Relations in the Holy Quran” is a comprehensive academic study that examines the fundamental dynamics of the family unit through the lens of the Quran. Within the context of today’s rapidly changing social structure, the book analyzes the risks faced by the family and the universal guidance offered by the Quran under three main sections: 1. Family Within the Social Order: This section emphasizes the indispensable role of the family in the social structure. By analyzing positive family models (such as those of Prophet Abraham and Prophet Moses) and negative models (such as the wives of Prophets Noah and Lot, or Abu Lahab) mentioned in the Quran, it explains how an ideal family structure should be built on the foundations of faith and morality. Furthermore, it addresses the Quranic solutions to the “zihar” tradition -a Pre-Islamic (Jahiliyyah) practice that victimized women-highlighting the principles of justice introduced by Islam.

2. Relations Among Family Members: This part focuses on the roles of mothers, fathers, and children. It details the transformation of having a daughter from a “source of shame” in the Jahiliyyah era into a source of “divine grace and honor.” Key topics in this section also include the mother’s dimensions of patience, mercy, and sacrifice, as well as her inheritance and legal rights. 3. Intra-Family Roles and Education: The final section explores rules of etiquette within the family, religious education, and the struggle against domestic violence. While presenting an educational model through Prophet Luqman’s advice to his son, the concepts of “qawwam” and “sakinah” between spouses are reinterpreted within the context of contemporary evolving parental roles. Conclusion and Message: The central thesis of the work is that the family is not merely a biological union but a moral institution built upon love (mawaddah), mercy (rahmah), and justice. The book argues that against modern threats such as digitalization and individualization, Quranic principles-such as consultation (isharah), excellence (ihsan), and kindness-serve as the safest harbor for preserving family integrity.

Keywords: Family; Mawaddah (Affection); Rahmah (Mercy); Justice; Parent

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	
TOPLUM DÜZENİ İÇERİSİNDE AİLE	
Kuran-ı Kerim’de Olumlu ve Olumsuz Aile Örnekleri <i>Murat SÜLÜN</i>	1
Câhiliye Kültürünün Aile Hayatına Etkilerinde Kur’ân’ın Tavrı: Zihâr Örneği <i>Zeki TAN</i>	27
Huzur ve Sükûnun Toplum Boyutu Olarak Aile <i>Ahmet KÜÇÜK</i>	59
Kur’an’da Aile İçi Nezaket Kuralları <i>Sevim GELGEÇ</i>	69
İKİNCİ BÖLÜM	
AİLE BİREYLERİ ARASINDAKİ İLŞKİLER	
Kur’an’da Kız Evlat: İlâhî Bir “Lütuf ve Şeref” Kaynağı <i>Hatice ŞAHİN AYNUR</i>	89
Sabır, Merhamet, Fedakârlık ve Hukukî Boyutuyla Kur’ân’da Anne <i>İdris CEBECİ</i>	115
Kur’an’daki Peygamber Dualarında Aileye ve Aile Üyelerine Yönelik Talepler: Bağlam Eksenli Bütüncül Bir Okuma Denemesi <i>Kerim ÖZMEN</i>	137
Evlat Temennisiyle Allah’a Dua Etme Olgusunun Kur’ân Kıssaları ile Modern Dünyadaki Karşılıklarının Mukayeseli Değerlendirilmesi <i>Zeynep CERAN</i>	165

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AİLE İÇİNDEKİ ROLLER

Kur'an'da Aile ve Din Eğitimi

Banu GÜNER

189

Kur'an'da Aile İçi Şiddet Meselesine Yönelik Yaklaşımlar

Muhammet Fatih GENÇ

203

Kur'an'a Göre Babalık Anlayışı ve Günümüzdeki Baba Rolünün
Dönüşümünün Değerlendirilmesi

Elif Merve ERTÜRK

215

Yazarlar Hakkında

239

DİZİN

247

ÖN SÖZ

Bilindiği üzere aile kurumunun öneminin vurgulanması, aile içi birlik ve beraberliğin korunması ve karşılaşılan risklere karşı ailenin bütüncül biçimde desteklenmesi amacıyla 2025 yılı, Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan tarafından “Aile Yılı” olarak ilan edilmiştir.

Günümüz dünyasında hızlı kentleşme, değişen yaşam biçimleri ve dijitalleşmenin etkileri, aile yapısı üzerinde yeni sorumluluk alanlarını beraberinde getirmiştir. Bu noktada yerel yönetimler; aileyi merkeze alan, sosyal bütünlüğü destekleyen ve yaşam kalitesini artıran uygulamalarla önemli bir rol üstlenmektedir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, aile kurumunu toplumsal yapının temel taşı olarak ele almakta; aileyi güçlendirmeye yönelik çalışmalarını bütüncül bir bakış açısıyla sürdürmektedir. Belediyenin hayata geçirdiği aile odaklı rekreatif faaliyetler, sosyal yaşam alanları ve destekleyici programlar; aile bireyleri arasındaki bağları kuvvetlendirmeyi, kuşaklar arası iletişimi artırmayı ve sağlıklı sosyal ilişkilerin gelişimini teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmalar, ailenin yalnızca korunmasını değil, aynı zamanda gelişen şehir yaşamı içinde aktif ve güçlü bir özne olarak var olmasını hedeflemektedir.

Öte yandan aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesi, yalnızca fiziksel ve sosyal ortamların oluşturulmasıyla sınırlı değildir. Psikolojik dayanıklılığın artırılması, sağlıklı iletişim becerilerinin desteklenmesi ve aile içi ilişkilerin güçlendirilmesi de bu sürecin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu doğrultuda yürütülen psikolojik danışmanlık, rehberlik ve farkındalık çalışmaları; aile bireylerinin karşılaştıkları sorunlarla daha sağlıklı baş edebilmelerine katkı sunmaktadır.

Toplumun temelini teşkil eden aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesinin, sağlıklı ve müreffeh bir toplumun inşası için

zaruri olduğunun farkındayız. Millî ve manevî değerlerin taşıyıcısı konumundaki ailenin her türlü zararlı eğilimden muhafaza edilmesi; sağlıklı nesillerin yetişmesi açısından aileyi güçlendirmeyi zorunlu kılan temel etkenlerden biridir. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ, Rûm Sûresi'nde, eşler arasında özel bir sevgi ve merhamet var ettiğini belirterek bunun kendi varlığının ve kudretinin bir delili olduğunu ifade etmektedir (er-Rûm, 30/21). Takip eden ayette ise göklerin ve yerin yaratılışını yine varlığına delil olarak sunmaktadır. Aileden bahsedilen ayet ile göklerin ve yerin yaratılışından bahseden ayetin ardışık şekilde yer alması, aile kurumuna verilen değer ne kadar özel ve güçlü olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır.

Kur'ân-ı Kerîm aile konusunu hemen hemen bütün yönleriyle ele almaktadır. Ailenin kuruluşu bağlamında nikâh, mehir, evlilik hayatının amacı, aile içindeki zorluklar ve bu zorluklara karşı alınabilecek tedbirler; evliliğin meyvesi olan çocuk, hamilelik, süt emzirme, çocukların bakımı, eğitimi ve hakları; eşlerin birbirleri üzerindeki hakları, anne-babaya saygı, aile içi geçimsizlik ve bunun boşanma ile sonuçlanması, boşanma sonrası süreçler, vefat ve miras hükümleri gibi birçok konu Kur'ân-ı Kerîm'de çeşitli sure ve ayetlerde detaylı biçimde işlenmiştir. Kur'ân'ın farklı yerlerinde bu denli geniş bir çerçevede ele alınan başka bir konudan bahsetmek güçtür.

Her ne kadar Kur'ân-ı Kerîm'deki aile konusunu tüm yönleriyle kuşatmak mümkün olmasa da bu alana mütevazı bir katkı sunmayı görev addettik. Bu doğrultuda Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı olarak temel çalışma sahamızın merkezinde yer alan Kur'ân-ı Kerîm ile aile arasındaki çok boyutlu ilişkiyi, 1 Kasım 2025 tarihinde Kocaeli Kongre Merkezi'nde uzman akademisyenlerin katkılarıyla "Kur'ân-ı Kerîm'de Aile" başlıklı ulusal sempozyumda ele aldık. Sempozyumda sunulan tebliğler; Kur'ân'da yer alan aile örnekleri, aile içi ilişkiler,

aile bireyleri (anne, baba, kız çocuk, çocuk), aile ve din eğitimi gibi çeşitli temalarda hazırlanmıştır. Sunulan tebliğler sempozyum sonrasında ilgili hakemler tarafından değerlendirilip yeniden düzenlenmiş ve daha geniş kitleye ulaşması amacıyla “Kur’ân-ı Kerîm’de Aile İçi İlişkiler” üst başlığıyla kitaplaştırılmıştır. Bu kitabın ortaya çıkmasına katkı sunan farklı üniversitelerden değerli akademisyenlere ve çalışmalarını titizlikle değerlendiren kıymetli hakemlere teşekkürü bir borç biliriz. Böylece elinizdeki eser, aileye yönelik yürütülen akademik çalışmaların ortak bir paydada buluştuğu kalıcı bir kaynak niteliği kazanmış, yürütülen çalışmaların ilmî bir çerçevede taçlandırılması sağlanmıştır.

Sempozyum sürecinden kitabın basımına kadar her aşamada desteklerini esirgemeyen Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Doç. Dr. Tahir Büyükakın’a, Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı öğretim üyeleri Prof. Dr. Mehmet Çiçek’e, Dr. Öğr. Üyesi Sevim Gelgeç’e şükranlarımızı arz ederiz.

Editörler

Dr. Nagehan MALKOÇ

Dr. Tuğba YILMAZ

Arş. Gör. Merve KARADEMİR

BİRİNCİ BÖLÜM

TOPLUM DÜZENİ İÇERİSİNDE AİLE